

Efrajim Kishon

Ige-mige

A szerző rajzaival

Kötetünk az első kiadás alapján készült:
Tel-Aviv, Alexander, 1951

A jegyzeteket és a szövegmagyarázatokat írta
Schmal Alexandra

I

Az ember huszonöt éven keresztül akar alijázni,¹ és csak egyszer, legfeljebb kétszer tud. Ebből következik, hogy az akarásban nagyobb gyakorlata van. Amikor azonban az ember visszavonhatatlanul elhatározza, hogy akármit is írjanak Blankáék Kanadából, ő mégis Palesztinába megy, akkor rájön arra, hogy fogalma sincs a zsidó államról, illetve legfeljebb annyi, hogy a méltóságos gróf Zichy Jenő utcában van valami cionista egyesület, ahová ő is szokott meghívókat kapni...

*

Amikor már végleg eldöntöttem, hogy alijázni fogok, az utolsó pillanatban elkapott a kétség, hogy hátha helytelen képem van a zsidó államról. Elhatároztam tehát, hogy részletes és megbízható információkat szerzek be, és ezért felkerestem Budapesten egy ismerősömet, bizonyos dr. Weiszköit, akiről tudtam, hogy ötven éve szívvel-lélekkel cionista, már sok ezer embert kiküldött Erecbe, sőt nemrégiben célzást tett arra is, hogy esetleg egyszer ő maga is kinéz oda.

Ezt mondtam dr. Weiszköinek:

– Félek. Aggódok. Alijázni fogok, és voltaképpen nincsen kellő áttekintésem az Országról. Rettenetes ez a bizonytalanság...

¹ Vö. alija – bevándorlás Izraelbe.

Dr. Weiszközi sok megértéssel nézett a levegőbe, majd csak ennyit mondott:

– Legyen holnap este nálam. Össze fog gyűlni ott egy palesztinai szakértőkből álló társaság, csupa jobb cionista. Tőlük majd megbízható információt nyerhet. Tehát holnap este, lehetőleg sötét ruhában kérem...

Másnap este lehetőleg sötét ruhában tettem tiszteletemet dr. Weiszköziéknél. A kékbársony szalonban foglaltunk helyet, ahol már várt rám az alkalmi közlekeleti vizsgálóbizottság: bizonyos Bialazurkeviczné, akinél a WIZO¹ jótékony célú römipartikat szokott rendezni, egy Kiss János nevű vad cionista, aki 1920-tól kint tartózkodott Palesztinában egészen négyéves koráig, de sok mindenre emlékszik, valamint egy idősebb úr, akinek a bátyja egyszor majdnem sliah² volt.

Dr. Weiszközi röviden vázolta célkitűzéseimet, és kérte a jelenlevőket, hogy felbecsülhetetlen tapasztalataikkal álljanak a rendelkezésemre.

– Nézze, fiatalember – szólalt meg ekkor a sliah öcsce –, ön most azt kérdezi tőlünk: mi a helyzet Izraelben? Ha mi felelőtlen emberek volnánk, azt mondanánk önnek: remek a helyzet. De mert kétszer is megfontoljuk szavainkat, inkább azt mondjuk önnek: nagyszerű. Most pedig hallja ön a száraz adatokat...

– Ha egy-egy speciális héber kifejezést nem értene, csak szólni! – utasított Kiss János. – Egyáltalában jól tenné, ha jegyezné szavainkat...

Előhúztam kis cionista noteszemet, és figyeltem.

¹ Women's International Zionist Organization (Nemzetközi Cionista Nőszervezet).

² Cionista aktivista ('küldött').

– Az új bevándorlókat – kezdte a sliah testvére – megérkezésük után azonnal szállodákba, úgynevezett „kupátholimokba”¹ helyezi el a Joint.² Itt az ellátás kifogástalan. A Joint a rendes szállodai feltételeket biztosítja, hideg-meleg víz, kétszer egy héten új huzat a párnákra, és természetesen másodnaponként rigójancsi vagy mandulás pite. Tíz jelentkező esetén magyar konyha, és havonta egy rend sötétkék, kétsoros zakó...

– Bocsánat – szóltam közbe –, valami kis készpénzt nem kap az a bevándorló...?!

– Kap, kap. Nem sokat. Az állam szegény. De nyugodt polgári életre azért elég az az összeg, ha jól emlékszem, nőtleneknél harminc rúpiát tesz ki havonta...

– És meddig tartja el az állam a bevándorlókat?

– Örökké – jelentette ki Kiss János. – Persze ha valaki önállósítani akarja magát, akkor kérheti a nyugdíjazását, vagy kérheti, hogy csináljanak neki egy kibucot.

– Mi is az a kibuc, hogy annyit hallani róla?

– Részvénytársaság – közölte a sliah öccse. – Mindenki a befektetett tőkéje arányában részesül a keresetből. Eleinte csak mezőgazdasági kibucok voltak, de azután fokozatosan rátértek más foglalkozási ágakra, ma már bútorgyáraik vannak, edénygyáraik, sőt állítólag van a Negevben egy kibuc, amely az álomfejtésből tartja el magát...

– Jaj, kibuc... – kiáltott közbe Bialazurkeviczné.

¹ Kupat Cholim: izraeli segélyszervezet; a bevándorlók háza helyesen: bét olim.

² Zsidó humanitárius szervezet.

– Az egyik barátnóm férje például ilyen kibucos. Tel-Avivban van neki valami szódavízárudája, hogy is hívják ott a szódavizet?

– Kneszet¹ – mondta méltóságteljesen dr. Weizsköi.

– Igen – helyeselte Kiss János. – Nekem is egy osztálytársam knesztáros odakint. Ő is kibucnyik² lehet, mert múltkor küldött egy fényképet, és rövidnadrág volt rajta...

A sliah vértestvére már egy idő óta feszengve ül a székén, és most megszólalt:

– Már bocsánatot kérek, de knesztet, az egy forró arab szélvihar neve, mely a jeruzsálemi partok felől jön...!

– Ó, én bolond! – csapott a homlokára Kiss János. – Összetévesztettem a cénával...³

– Azért mondom – bólintott a sliah rokona. – Teljesen megbolondítják ezt a fiatalembert! Ön bizonyára, Kiss úr, klálcionista,⁴ mert azok szoktak ilyen tájékoztat-

¹ Izrael Állam parlamentje.

² Kibuctag.

³ Országos takarékosági program a frissen megalakult Izraelben.

⁴ A centrista cionista mozgalom és párt tagja.

lanok lenni. Maga talán még azt sem tudja, hogy mi is az a hamszin?¹

– Ne nézzen hülyének! – mordult fel Kiss János. – Hamszin, az a takarékosági rendelet Izraelben...

– Na ezt véletlenül tudta.

– Nem vagyok mai cionista, kérem.

A kínos incidens után a sliah vérrokona elmagyarázta nekem, hogy a takarékosági rendelet anyag-takarékosságot jelent. Eszerint például nem szabad Erecben harisnyát készíteni, csak zoknit, abrosz helyett csak szalvettát, és lovak helyett csak pónilovat. Dr. Weiszköi, akinek jelese volt a középiskolában hitantából, elmagyarázta, hogy a „hamszin” szó két héber kifejezésből tevődik össze, a „ham”-ból, amely meleget jelent, és a „szin”-ből, amely Kínát, a kettő együtt pedig melegkínát, vagyis takarékoságot, ez világos.

– A lakásra pedig ne legyen gondja – mondotta Bia-lazurkeviczné. – A barátnőim írják Tel-Avivból, hogy rengeteg ott a lakásügynök. És pláne maga új bevándorló, erre tekintettel lesznek az ügynökök...

– Egyik zsidóember segíti a másikat – mondotta kissé elérzékenyedve a sliah véröccse. – A városi zsidók nagyon összetartanak Izraelben...

– Úgy hallottam – szólaltam meg –, hogy mégis van bizonyos politikai feszültség...

– Nulla! – szögezte le a sliah testvére. – Legfeljebb az ellenzék, a Mapaj² ugrál. De a belügyminiszter vaskezü.

¹ Forró sivatagi szél.

² Mifleget Poalé Erec Jiszraél (Erec Jiszraéli Munkáspárt), az első választáson (1949) győztes baloldali kormánypárt.

– Ki is a belügyminiszter?

Kis ideig hallgattak a vendégek.

– Kaczér Illés?¹ – kérdezte bizonytalanul dr. Weiszköi. – Ja nem, összetévesztettem a Sarett-tel!²

– Sarett?! – csattant fel Kiss János. – Tudomásom szerint meghéberesítette a nevét Sertokra, nemde?

– Tudom – dühöngött dr. Weiszköi. – Sertok annyira ivritül, mint homokzátony.

Ezen kicsit gondolkodtunk.

– Ezek a dolgok nem lényegesek – szólalt meg kis szünet után a sliah öccse. – Elmesélek egy esetet magának, fiatal barátom, s ez többet fog mondani magának Erecreől, mint sok száraz, lexikális adat. A bátyám egy alkalommal felszállt Tel-Avivban a 6-os villamosra, és ott felejtette a kocsiban az aktatáskáját, tele 1 500 000 dollár értékű bankjegyekkel. A bátyám kétségbe volt esve, mert ez neki elég nagy összeg volt. Két nap múlva egy rongyos, éhes halászember keresi fel a bátyámat, és átadja neki a táskát, amit kifogott a folyóból. A bátyám megszámolja a pénzt, hát 5 dollár és 10 centtel több van benne, mint amennyi volt. Ez volt a kamat, amit a halász azért fizetett, mert két napig nála volt a pénz, amíg a bátyámat kereste. Na, mondta erre a bátyám, ilyen országban akarok én élni! És azóta is ott él, kérem, *Stockholmban*...

Ezután még sokáig kitűnő hangulatban maradtunk együtt. Később megköszöntem a megfizethetetlen felvilágosításokat, eltettem teleirt cionista noteszomat, és széjjelszéledtünk.

¹ Író, újságíró.

² Móse Sarett (eredeti orosz neve Sertok) külügyminiszter (1948).

– Az információkért garantálok – mondotta elvá-
láskor dr. Weiszköi. – Ezek az emberek már több száz
előadást tartottak Erechről. Ennek ellenére lehetséges,
hogy mire kiér Izraelbe, addigra néhány dolog meg-
változhat...

Ebben igaza volt.

De hogy itt micsoda változások mehettek végbe...!

A Magvető Könyvkiadó köszönetet mond
Kurz Ádám Istvánnak, aki nélkül ez a kiadás nem
valósulhatott volna meg.

Köszönjük továbbá Komoróczy Gézának, Komoróczy
Szonja Ráhelnek, Nádasdy Ádámnak, Novák Attilának,
Orzóy Ágnesnek, Szalai Annának és Vári Györgynek
a héber szövegek értelmezésében és a szövegmagyarázatok
elkészítésében nyújtott segítségüket.

MAGVETŐ
KÖNYVKIADÓ ÉS KERESKEDELMI KFT.

www.magveto.hu
www.facebook.com/magveto
magveto.kiado@lira.hu
Felelős kiadó Dávid Anna

Nyomta és kötötte a Generál Nyomda Kft., 2023-ban
6728 Szeged, Kollégiumi út 11/H
www.generálnyomda.hu

Felelős szerkesztő Schmal Alexandra
Korrektor Tomka Eszter
A kötetet Pintér József tervezte
Műszaki vezető Takács Klári
Kiadványszám 9281
Plantin betűtípusból szedve
ISBN 978 963 14 4323 3